

L'ESCULTOR DE POEMES

Si ens fixem en la poesia que es publica actualment a casa nostra arribarem a la conclusió que, en general, hi ha dues classes de poetes. D'una banda els que treballen a partir d'idees, sovint anomenats de l'experiència, i de l'altra els que es basen en el llenguatge com a primera matèria. Sense cap mena de dubte, Lluís Figuerola pertany al segon grup. Ja ho va demostrar el 1994 amb l'aclamat *Si em toques em mato* (Empúries). I és que bona part d'aquell llibre estava format per sextines, una composició poètica —amb la seva complexa estructura de mots rima— que escau d'allò més al tipus de poesia que conrea el vallenc.

Figuerola és un cirurgià del llenguatge. Sap que les paraules són com cromosomes, és a dir, que contenen sabors i textures i olors i colors. Sap, en definitiva, que tot un poema pot entaforar-se dins d'una paraula. I ell, com a poeta, és l'encarregat de treure'l a fora. ¿No diuen els escultors que l'estàtua és a dins del bloc de marbre? ¿I que ells no fan sinó enretirar el material sobrant que l'embolcalla? Doncs això és precisament el que fa Figuerola quan escriu: afaïonar el llenguatge per extreure'n la poesia. Perquè la poesia, afirma, “és una distorsió del pensament, té alguna cosa de malaltís. Si no s'hi fa res, si no s'extirpa a temps s'acaba cronificant i resultant inevitable. És com una metastasi de les paraules”.

La darrera obra de Lluís Figuerola és *L'espant de la calma* (Arola, 2007). Els poemes que el componen són fragments de poemes més llargs. No obstant això, aquesta brevetat no els resta intensitat. Llegint-los, pots sentir els cops de maça que hi va donar el poeta o descobrir-hi les cicatrius que va deixar-hi el cisell. Els poemes de Figuerola no et deixen indiferent: respiren, es belluguen, mouen fressa. Són vius. I com a éssers vius, volen comunicar-se amb el lector. Volen provocar-li sensacions. I val a dir que ho aconsegueixen. A *L'espant de la calma* hi ha desassossec. I angoixa. I obscuritat. Segons fa un dels poemes, “l'espant de la calma / és espès / com aquell aire als pulmons / en estat de vigilància àrida / l'espant que redueix el respirar / quan per la nit tranquil·la / s'escampa l'espant de la calma”.

Paradoxalment, a *L'espant de la calma* també hi ha molt de silenci. És el silenci que buscava Figuerola en escriure el darrer poema de *Si em toques em mato*: “si tingués paraules blanques / les espolsaria / sobre els teus ulls”. És el silenci dels tretze anys que han passat entre la publicació d'aquell llibre i la d'aquest. Un silenci “actiu” i “militant”, tal com li agrada

descriure'l. Un silenci que té molt a veure amb la calma que dóna títol al llibre. O potser no. “Amb un títol com aquest”, diu Figuerola, “queda prou clar que la calma no és sempre un estat desitjable”. En efecte, ja que quan tornem a llegir-lo ens adonem que estem davant d'una frase carregada d'ambigüitat. De manera que ens preguntem: la calma espanta o s'espanta?

Com ja ens tenen acostumats els d'Arola a la seva col·lecció *La imatge que parla*, la part gràfica del llibre complementa a la perfecció la part poètica. En aquest cas, els dibuixos i les fotografies de Pep Anton Clua reflecteixen l'atmosfera creada per Figuerola d'una forma molt efectiva. La llum inicial, representada per il·lustracions sobre un fons blanc o groguenc, aviat es transforma en foscor. Però es tracta d'una foscor que no deixa veure-hi, no per negra, sinó per borrosa. Les fotografies de Clua són primeríssims plans que distorsionen els objectes retratats, com ara la mà que apareix a la coberta del llibre.

Aquest poemari és, doncs, altament recomanable. Llegiu-lo i contempleu-lo. Segur que en gaudireu. Però, abans de fer-ho, trobeu un moment de calma.

ÒSCAR PALAZÓN

Publicat al diari *El Punt* el 17 de desembre de 2007